

WEZWANIE DO MODLITWY – *ADHĀN*

Islam wyrastał z tradycji monoteizmu, a więc z wiary w jednego Boga takiego jak w judaizmie i chrześcijaństwie, ale nie tego samego. Również praktyki religijne odzwierciedlały podobne obyczaje jak te, które ukształtowały się w poprzedzających islam monoteizmach.

Odziedziczony po innych kulturach jest rytuał przejścia, czyli rytualne przejście do grona wiernych muzułmanów. W chrześcijaństwie tym rytuałem jest chrzest, w islamie – *šahāda*: wyznanie wiary. Podobnie jak w chrześcijaństwie to rytuał ordynowany niemowlęciu przez dorosłych przez wymówienie formułki *lā ilāha illa llāhu* „nie ma bóstwa innego niż Bóg”.

Za najbardziej autorytatywne źródło tych zwanych filarami religii (*arkān ad-dīn*) uchodzą koraniczne wersety oraz ḥadīthy (relacje z życia) proroka Mahometa

Al-Buḥārī, *Aṣ-Ṣaḥīḥ*, Dār Ibn Kaṭīr, Damaszek-Bejrut 2002/1423, s. 12, nr 8:

بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسَةِ أَرْكَانٍ، كَمَا أَخْبَرَ بِذَلِكَ سَيِّدُنَا مُحَمَّدٌ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- يَقُولُ: «بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَإِقَامُ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ، وَالْحَجُّ، وَصَوْمُ رَمَضَانَ

Wysłannik Boga powiedział: Islam oparty jest na pięciu zasadach:
– świadectwie wiary, że nie ma bóstwa innego niż Bóg i że Mahomet jest Wysłannikiem Boga;

- odprawianiu modłów;
- płaceniu jałmużny;
- pielgrzymce;
- poszczeniu w ramaḍanie.

Oprócz tego ḥadīthu zbiory tradycji Proroka zawierają wiele opowieści i zasad dotyczących formy i tekstu szahādy. W zbiorze tradycjonisty (muḥadditha) Abū Dāwūda (zm. 889) znajduje się ḥadīth, który prócz tekstu szahādy zawiera cytat z Koranu. Fragment: „Jesteś jedyny i niezmienny, który nie zrodził ani się nie urodził, któremu nikt nie jest równy” jest dosłownym cytatem sury „Oddanie” (112).

Oto ten ḥadīth:

Wysłannik Boga słyszał człowieka, który mówił:

- Boże! Proszę cię, bym mógł zaświadczać, że jesteś Bogiem i że nie ma innego niż Ty bóstwa. Jesteś jedyny i niezmienny, jesteś tym, który nie zrodził ani się nie urodził i któremu nikt nie jest równy.

– Jeśli tak zwracasz się do Boga – rzekł Wysłannik – otrzymasz to, o co prosisz, jeśli tak będziesz się modlił do Niego – uzyskasz odpowiedź.

Źródło: Abū Dāwūd, *Sunan*, oprac. Muḥammad ‘Abd al-Ḥamīd, Ṣaydā, Al-Maktaba al-‘Aṣriyya, t. II, s. 79.

Z kolei w zbiorze tradycjonisty (muḥadditha) At-Tirmidhiego (zm. 892) znajduje się rozdział poświęcony wyłącznie modlitwie i szahadzie, będącej podstawowym składnikiem każdej modlitwy.

Ibn Hišām, dz. cyt., t. II, s. 111-112:

Kiedy Wysłannik Boga zamieszkał w Medynie, zaprzyjaźnieni z nim Towarzysze zebrali się u niego. Uzgodniono sprawy związane

z Pomocnikami i ustalono zasady islamu. Ustanowiono modlitwę, nakazano jałmużnę i post, wprowadzono kary za kardynalne występki, granice między tym co dozwolone a co zakazane. Islam zamieszkał pośród nich, a pomocnicy zamieszkali w przybytku islamu i wiary (59:9).

Kiedy Wysłannik Boga był obecny, ludzie gromadzili się na modlitwę o odpowiednich porach. Nie trzeba ich było wzywać. Wysłannik Boga postanowił jednak, by podobnie jak żydzi używać trąbki oznajmiającej, że nastąpiła pora modlitwy. Kiedy przestało mu się to podobać, nakazał używania specjalnie wykonanych kołatek, by wzywać muzułmanów do modlitwy.

I wtedy Abū Allāh Ibn Ziyād przyszedł do Wysłannika Boga i powiedział:

– Wysłanniku Boga! W nocy przysnił mi się człowiek w dwóch zielonych ubraniach z kołatką w ręku, a ja go spytałem, czy mi ją sprzeda.

– A co z nią zrobisz? – spytał.

– Będę nią wzywał na modlitwę.

– A może ci zaproponować coś lepszego?

– A co takiego?

Wtedy powiedział:

– Bóg jest największy, Bóg jest największy, Bóg jest największy! Zaświadczam, że nie ma innego bóstwa prócz Boga. Zaświadczam, że nie ma innego bóstwa prócz Boga. Zaświadczam, że Mahomet jest Wysłannikiem Boga. Zaświadczam, że Mahomet jest Wysłannikiem Boga. Ruszajcie na modlitwę, ruszajcie ku powodzeniu, ruszajcie ku powodzeniu. Bóg jest największy, nie ma bóstwa innego niż Bóg.

Kiedy opowiedział o tym Wysłannikowi Boga, ten rzekł:

– To bardzo słuszny sen. Idź do Bilāla i przekaz mu to, aby mógł wygłaszać te słowa, on bowiem ma głos donośniejszy niż ty.

Kiedy Bilāl wyrecytował wezwanie, ‘Umar Ibn al-Chaṭṭāb usłyszał je w swoim domu. Udał się do Wysłannika Boga, ciągnąc za sobą swój płaszcz i rzekł:

– Proroku Boga, który cię do nas przysłał, byś głosił prawdę, mnie też przyśnił się podobny sen.

A wtedy Wysłannik Boga powiedział:

– Chwała więc niechaj będzie za to Bogu.

I tak w muzułmańskiej tradycji opowiada się przechodzenie od żydowskich trąbek, przez chrześcijańskie kołatki po muzułmański *adhān* . wezwanie do modlitwy. A po to, by wezwanie było donioślejsze, wykorzystywano latarnie morskie, które z czasem przekształciły się w przy-meczetowe minarety. Bo nazwa minaret pochodzi od arabskiego *manāra*: latarnia morska.